

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueneuvottelu

Aika: 14.1.2022 klo 9.00 – 12.00

Paikka: Teams

Alueen edustajat

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala

Ilkka Luoma, sairaanhoitopiirin johtaja, muutosjohtaja, Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri/VATE

Kirsti Ylitalo-Katajisto, hyvinvointijohtaja, Oulun kaupunki/VATE

Johanna Patanen, kuntayhtymän johtaja, Peruspalvelukuntayhtymä Kallio/VATE

Jouko Luukkonen, hankejohtaja, Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri/POPsoite/vate

Anu Vuorinen, kehitys- ja resurssijohtaja, Oulunkaaren kuntayhtymä/POPsoite

Pelastustoimen toimiala

Petteri Helisten, pelastusjohtaja, Oulu-Koillismaan pelastuslaitos

Ministeriöiden edustajat

Kari Hakari, osastopäällikkö, STM, puheenjohtaja

Veli-Mikko Niemi, osastopäällikkö, STM, varapuheenjohtaja

Jussi Lind, erityisasiantuntija, STM, sihteeri

Markku Heinäsenaho, tietohallintopäällikkö, STM

Silvia Ylikulju, suunnittelija, STM

Antto Korhonen, neuvotteleva virkamies, VM

Päivi Nerg, alivaltiosihteeri, VM

Kimmo Kohvakka, pelastusylijohtaja, SM

Linda Viitala, johtava asiantuntija, SM

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen arviointipäällikkö asiantuntijana

Vesa Syrjä, kehittämispäällikkö, THL

OSA 1 klo 9.00 – 9.30

1. Tilaisuuden avaus

Puheenjohtaja avasi tilaisuuden.

2. Läsnaolijoiden toteaminen, asialistan hyväksyminen ja neuvottelujen tavoitteiden toteaminen

Todettiin läsnäolijat ja hyväksyttiin asialista. Tämän vuoden neuvottelut ovat harjoitusneuvottelut, joissa kuitenkin jo noudatetaan vahvistettuja lakeja. Hyvinvointialueneuvottelujen fokus on järjestämistehtävän siirtymisessä ja uudistuksen toimeenpanossa.

Neuvottelujen tarkoituksena on sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskevan lain (612/2021) 24 § mukaan ja pelastustoimen järjestämistä koskevan lain (613/2021) 10 § mukaan yhteisen tilannekuvan tarkastelu ja hyvinvointialueen järjestämistehtävän strategisen tason ohjaus sosiaali- ja terveydenhuollon/pelastustoimen valtakunnalliset tavoitteet huomioiden sekä ministeriöiden ja hyvinvointialueen välisen yhteistyön edistäminen. Neuvotteluissa seurataan ja arvioidaan hyvinvointialueen järjestämistä vastuu toteutumista. Niissä käsitellään hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon/ pelastustoimen järjestämisen tavoitteita sekä niitä tukevia toimenpiteitä. Ohjaavat ministeriöt voivat tarvittaessa antaa hyvinvointialueelle järjestämistä koskevia toimenpidesuosituksia.

3. Alueellinen puheenvuoro

Alueellisen puheenvuoron piti sairaanhoitopiirin johtaja Ilkka Luoma, kuvaten valmistelun nykyisen tilanteen. yö valmistelun eri osa-alueilla etenee vauhdilla ja suunnitelmien mukaisesti. suppea ja laaja poliittinen seurantaryhmä kokoontuvat säännöllisesti, poliittinen tuki virkahenkilöiden työlle ja halu edetä uudistuksessa on vahva. Palvelustrategiatyö etenee hyvin, TAHE palvelutuottaja on valittu ja ICT palvelutuotannossa tukeudutaan Isteikki yhteistyöhön. Asiakas- ja potilastietojärjestelmien strategia on linjattu ja toimeenpano etenee linjalla ESKO potilastietojärjestelmä + UNA ydin + yhteensopiva kilpailutettava sosiaalihuollon asiakastietojärjestelmä.

Hallintosäännön valmistelu etenee. Henkilöstön liikkeenluovutuksen ja siirtosopimuksen valmistelu etenee. Sopimusten siirron valmistelu etenee ja sopimusten hallintajärjestelmä on valittu. Ateria ja puhtauspalveluiden organisoitumisen selvitys on edennyt, tavoitteena on perustaa 2-3 uutta alueellista in house-yhtiötä. Konsernirakenne päivittyy pieniltä osin, mutta sen perusrunko pysyy. Lautakuntarakenne on sovittu.

Ilkka Luoma nosti huolenaiheina esiin mm. valmistelurahoituksen, ICT-muutuskustannukset, palkkaharmonisoinnin kustannukset, osajien riittävyyden, kiristynvä hoitotakuun ja koronan vuoksi kasvavan hoitovelan. Lisäksi huolta aiheuttavat sirpalemaakunnan haasteet liikkeellelähtövaiheessa, vuoden 2023 rahoitusraamin epävarmuus sekä asetus ylimenokauden vuokranmääräytymisperusteista.

OSA 2 klo 9.30 – 10.55

4. Alueen valmistelun ja toimeenpanon tilanne hallinnon, sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen näkökulmasta

4.1 Tilannekuva, nostot huolenaiheista

Jussi Lind esitteli joulukuun tilannekuvan. Tilannekuva pohjautuu alueen itse tekemään arvioon. Alueen toimeenpano on edennyt suunnitellusti ja aikataulun mukaisesti. Tiedot ei kaikilta osin ole päivittyneet, esimerkiksi henkilöstön siirron osalta, puuttuneet tiedot päivitetään seuraavaan tilannekuvaan. ICT-infraa yritetään harmonisoida mahdollisimman nopeasti. Sopimusten vertailussa ja yksityiskohdissa voi nousta uusia kysymyksiä, asiaa pohditaan alueella hankintajuristien kanssa. Kuntien omaisuusjärjestelyjen osalta Jokilaakson pelastuslaitoksessa on tehty myynti-takaisivuokraus-järjestelyjä, lisäksi Oulun kaupungin tilojen osalta järjestelyjä vireillä. Pelastustoimen osalta suurimmat haasteet liittyvät rajojen muutoksiin.

Todettiin, että toimeenpanon rahoituksen osalta ollaan tilanteessa, että odotetaan viimeisiä esityksiä ja asia etenee helmikuussa eduskuntaan. Pyritään tekemään malli joka mahdollistaa etenemisen häiriöttä. Palkkojen harmonisoinnin hinta-arvion tekemiseen ei tämänhetkisessä tilanteessa ole vielä edellytyksiä. Puheenjohtaja totesi, että rahoituksen tarve on tunnistettu ja myös jakoperusteita tullaan tarkastelemaan.

4.2 Kustannuskehitys ja investoinnit

Pohjois-Pohjanmalla sosiaali- ja terveydenhuollon nettokäyttökustannukset ovat maan keskitasolla. Perusterveydenhuollon avohoidon ja vuodeosastohoidon kustannukset ovat maan suurimpia, Kustannukset ovat nousseet vuosina 2016–2020 keskimääräistä enemmän. Ikääntyneiden palvelujen ikävakioidut kustannukset ovat maan keskitasoa suuremmat. Lasten, nuorten ja perheiden ikäryhmäkohtaiset kustannukset maan pienimpiä, mutta nousivat 2016–2020 keskimääräistä enemmän.

THL:n ennakkotietojen mukaan Pohjois-Pohjanmaalla somaattisen erikoissairaanhoidon palveluja käytettiin vuonna 2020 väestön palvelutarpeeseen suhteutettuna 3 % enemmän kuin maassa keskimäärin. Vastaavasti tarvevakioidut laskennalliset somaattisen erikoissairaanhoidon kustannukset olivat 2 % suuremmat kuin maassa keskimäärin. Väestön ikärakenteen muutoksiin pohjautuvien THL:n ennustelaskelmien mukaan Pohjois-Pohjanmaan sosiaali- ja terveyspalvelujen kustannusten reaalikasvun ennakoidaan vuosina 2020–2030 olevan keskimäärin 1,7 % vuodessa (koko maassa 1,4 %). Tätä selittää ikääntyneiden osuuden kasvu muuta maata nopeammin.

Kimmo Kohvakka totesi pelastustoimen kokonaisuuden osalta, että pelastustoimessa ei ole vastaavaa tarveindeksiä, mutta pelastustoimeen sisältyy riskitekijöitä, esimerkiksi palvelutarve on rakennettu voimassaolevan riskiluokittelun mukaan, mikä tulee jatkossa edellyttämään myös rahoituksen kehittämistä.

Alueen merkittävin investointi kohdistuu OYS2030-hankkeeseen, johon samalla sisältyy merkittävää toiminnan kehittämispotentiaalia. Hanke ajoittuu vuosille 2019-2028 ja on rakentamiskustannukseltaan lähes miljardin.

Keskusteltiin vuoden 2023 talousarvion valmistelusta ja siitä, miten alueella valmistaudutaan tulevaan rahoitusjärjestelmään. Alueen siirtyvät kustannukset ovat lähellä laskennallista tasoa, keskustelussa riskiksi tunnistettiin siirtyvien kustannusten laskentapohjan oikeellisuus sekä puutteet kustannusten yhdenmukaisessa käsittelytavassa, mistä saattaa syntyä virhettä lähtötasoon.

4.3 Tiedonhallinta ja tiedolla johtaminen

Tietohallintopäällikkö Markku Heinäsenaho totesi, että alueen asiakas- ja potilastietojärjestelmäarkkitehtuuri on alueella edelleen hajanainen ja järjestelmät järjestäjäkohtaisia. Asiakas- ja potilastietojärjestelmien vaihtoehtoista Esko-potilastietojärjestelmä ja tähän integroitava sosiaalihuollon ratkaisu hyväksyttiin keväällä 2021 hyvinvointialueen ratkaisuksi. Sosiaalihuollon ja suun terveydenhuollon tietojärjestelmien vaatimusmäärittely toteutetaan Esko Systems Oy:n ja UNA Oy:n yhteistyönä. Esko-potilastietojärjestelmän yhtiöittäminen laajensi omistajapohjaa myös muille hyvinvointialueille. Tietojohtaminen on vielä tällä hetkellä järjestäjäkohtaista, alueen tilanne edellyttää vielä runsaasti yhteistä kehittämistä, jotta se saavuttaa tiedolla johtamiselle asetetun tavoitetason.

Siirtyminen erillisiin osioihin

OSA 3 klo 11.00 – 12.00

5. Erilliset osiot: sosiaali- ja terveydenhuolto ja pelastustoimi

5.1. Sosiaali- ja terveydenhuolto

Osallistujat:

Kari Hakari, osastopäällikkö, STM, puheenjohtaja
Veli-Mikko Niemi, osastopäällikkö, STM, varapuheenjohtaja
Taina Mäntyranta, johtaja, STM
Jussi Lind, erityisasiantuntija, STM, sihteeri
Markku Heinäsenaho, tietohallintopäällikkö, STM
Silvia Ylikulju, suunnittelija, STM
Antto Korhonen, neuvotteleva virkamies, VM

Päivi Nerg, alivaltiosihteeri, VM
Vesa Syrjä, kehittämisspäälikkö, THL
Ilkka Luoma, sairaanhoitopiirin johtaja, muutosjohtaja, Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri/VATE
Kirsti Ylitalo-Katajisto, hyvinvointijohtaja, Oulun kaupunki/VATE
Johanna Patanen, kuntayhtymän johtaja, Peruspalvelukuntayhtymä Kallio/VATE
Jouko Luukkonen, hankejohtaja, Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri/POPsoite/vate
Anu Vuorinen, kehitys- ja resurssijohtaja, Oulunkaaren kuntayhtymä/POPsoite

Vesa Syrjä esitteli alueen palveluhaasteita THL:n asiantuntija-arvioin pohjalta. Alue on 413 000 asukkaallaan maan viidenneksi suurin. Nuorten osuus väestöstä on maan suurin. Ikääntyneiden määrä kasvaa nopeasti vuoteen 2030 mennessä. Alueen sairastavuus on muuta maata keskimääräistä selvästi suurempaa. JärjestämISRakenne ja palveluverkko maan hajanaisimpia ja kuntien välillä suuria eroja palvelutarpeessa ja käytössä, mutta kehittämisrakenteet ovat alueella vahvat. Avosairaanhoidon palvelujen osalta terveyskeskuslääkäritilanne on maan parhaimpia, mutta palvelujen saatavuus on ongelma. Ongelmaa ratkotaan sähköisillä palveluilla, etävastaanotoilla, moniammatillisilla tiimeillä ja konsultaatioita lisäämällä. Mielenterveys-, päihde- ja sosiaalityön ammattilaisista on paljon pulaa ja myös ikääntyneiden palvelujen hoitohenkilöstövaje on kasvanut.

Alueen puheenvuoroissa todettiin, että avosairaanhoidossa on kehittämisvajetta. Kiristyvän hoitotakuun toteuttaminen edellyttää toiminnan muutoksia. Todettiin, että olisi tärkeää, että palveluja kyettäisiin analysoida nykyistä laajemmin tarveperustaisesti. Strategisia periaatteita on valmisteltu osallistavasti mm. sähköisellä väittämätöyöskentelyllä.

THL:n asiantuntija-arvion mukaan ikääntyneiden määrä kasvaa nopeasti. Ikääntyneiden palveluja käytetään paljon, ikääntyneiden palvelujen ikäryhmäkohtaiset kustannukset ovat maan keskitasoa suurempia ja kotona asuvien osuus ikääntyneistä maan pienimpiä. Kansallisella kehittämisohjelmalla kevennetään palvelurakennetta ja vahvistetaan kotiin annettavia palveluja ja myös välimuotoisia asumisratkaisuja kehitetään. RAI-järjestelmän käyttö on alueella maan laajinta, mikä tukee asiakas- ja palveluohjauksen yhtenäistämistä.

THL:n asiantuntija-arvion mukaan lasten, nuorten ja perheiden pahoinvointi ja palvelutarve on kasvanut. Perhekeskusta kehitetään ja vahvistetaan perustason mielenterveyspalveluita nuorille esim. rekrytoimalla psykiatrisia sairaanhoitajia kouluihin ja vahvistamalla matalan kynnyksen jalkautuvia palveluja. Mielenterveys- ja päihdepalvelujen osalta perustason matalan kynnyksen mielenterveyspalvelut ovat riittämättömiä ja erikoissairaanhoito on ruuhkautunut. Sote-ammattilaisten mielenterveysosaamista tullaan vahvistamaan aikuisten palveluissa. Avosairaanhoidon palvelujen osalta terveyskeskuslääkäritilanne on maan parhaimpia, mutta palvelujen saatavuus on ongelma. Ongelmaa ratkotaan sähköisillä palveluilla, etävastaanotoilla, moniammatillisilla tiimeillä ja konsultaatioita lisäämällä.

Alueen puheenvuoroissa todettiin, että yleishavainnot ovat oikeita ja saatavuushaasteisiin ollaan tarttumassa, mm. etälääketieteen keskuksen kautta ja Oulun kaupungin ja sairaanhoitopiirin integraatiokäytäntöjen laajentamisella koko alueelle. Alueella myös näkyy ikäihmisten palvelurakenteessa erilaisia painotuksia alueen sisällä, joiden korjaamista voidaan viedä eteenpäin alueellisessa suunnitelmassa. Monituottajuus sekä peruspalvelujen saatavuus tulevat olemaan keskiössä. Teemoja tullaan viemään eteenpäin strategiatyössä, luottamushenkilöitä sekä sidosryhmiä osallistamalla. Lähtökohtana on, että organisaatorakenne pystyy vastaamaan strategiaan tavoitteisiin. Hanketyö on kytketty tiiviisti hankevalmisteluun. Todettiin yhteisesti, että alueen valmisteluun liittyy systemaattinen kehittämisen aspekti, jolla mahdollistetaan aito muutos.

5.2. Pelastustoimi

Osallistujat:

Kimmo Kohvakka, pelastusylivohtaja, SM, puheenjohtaja
Linda Viitala, johtava asiantuntija, SM, sihteeri
Tiina Snellman, neuvotteleva virkamies, SM
Petteri Helisten, pelastusjohtaja, Oulu-Koillismaan pelastuslaitos
Jarmo Haapanen, pelastusjohtaja, Jokilaaksojen pelastuslaitos

1) Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen.

2) Osallistujien toteaminen

Todettiin osallistujat.

3) Pelastustoimen palvelutason arviointi

Vuonna 2020 toimintavalmiusaikojen vähimmäistavoitteet eivät ole täyttyneet kaikilta osin Jokilaaksossa eikä Oulu-Koillismaalla.

Jokilaaksojen alueella suunnitelluista palotarkastuksista toteutui 98 %. Oulu-Koillismaan alueella toteuma jäi alhaisemmaksi ollen 81 %. Toteumaan vaikutti koronapandemia sekä käytettävissä olevat resurssit.

Toimenpiderekisteri Pronton kirjaamiskäytännöt koettiin ongelmallisiksi, sillä kirjaajan oma vastuu on suuri eikä tehtyjä kirjauksia valvota systemaattisesti. Kirjaajan tekemät virheet vaikuttavat tilastointiin.

4) Hyvinvointialueuudistuksen toimeenpanon tilanne

Hyvinvointialuevalmistelut ovat sujuneet hyvin. Pelastustoimea on kuunneltu ja sen näkemykset on otettu huomioon. Substanssivalmistelu pelastustoiminnan ja onnettomuuksien ehkäisyn osalta on tiukasta aikataulusta huolimatta edennyt hyvin, mutta paljon asioita jää hyvinvointialueelle. ICT-hankkeiden kanssa on ollut joitakin haasteita.

Rahoitus ei ole riittävä, kun huomioidaan muutuskulut, ICT-hankkeet, palkkojen harmonisointi ja investointivelka paloasemien osalta. On riski, että tällä on vaikutus palvelutason tuottamiseen.

Hyvinvointialuevalmistelut ovat aiheuttaneet paljon ylimääräistä työtä. Henkilöstön työssäjaksaminen huolestuttaa Jokilaaksoissa. Arjen yhteistyö Oulu-Koillismaan kanssa on suunniteltu aloitettavan jo vuonna 2022.

Pätevän henkilökunnan saamisessa on haasteita. On huomattu, että esimerkiksi koulutetun henkilöstön liikkuvuus on vähentynyt.

Hyvinvointialueelle siirtyy noin 400 vakituista henkilökuntaa ja 800-850 sopimuspalokuntalaista.

5) Muut asiat

Muita asioita ei ollut.

6. Tilaisuuden päätös

Erillisosiot päätettiin klo 12.00.